

Nr 219.

Av herr **Indebetou m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition,
nr 85, med förslag till förordning om värnskatt m. m.

I det Kungl. Maj:ts proposition nr 85 med förslag till förordning om värnskatt vidfogade utdraget av statsrådsprotokollet gör chefen för finansdepartementet på sid. 43 följande uttalande:

»Det kan även ifrågasättas, att taxeringen till värnskatt borde ske med ledning av icke ett enstaka års inkomst och förmögenhet utan medeltalet av inkomsten och förmögenheten under t. ex. tre förflutna år, detta i syfte att hindra ett tillrälligt gott eller dåligt årsresultat att ensamt bli va avgörande för beloppet av en så stor engångsskatt som värnskatten. Men även fransett de betydliga praktiska svårigheter, som skulle uppstå vid bestämmelsernas tillämpning, bleve följden av en sådan anordning, att taxeringen komme att bero av inkomst- och förmögenhetsställningen på en tidpunkt, som vore ännu mera avlägsen från tiden för skattens erläggande, än om man lade till grund endast 1913 års inkomst- och förmögenhetsförhållanden.

Då sålunda enligt min mening öfvervägande skäl tala för att låta de år 1914 avlämnade deklarationerna ligga till grund för taxeringen till värnskatt, har denna taxering anknutits till den samma år verkställda taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt.»

Den tanke, som ligger till grund för den förra delen av detta finansministerns uttalande, synes oss emellertid vara till sin innebörd så riktig och betydelsefull, att vi finna densamma väl värd ett noggrannare beaktande än det som finansministern tycks hava låtit komma densamma till del.

Såväl på grund av inkomst- och förmögenhetsskatteförordningens bestämmelser rörande beskaffenheten av de inkomster, av vilka skatten

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 4 saml. 89 häft. (Nr 219—220.) 1

skall utgå, som ock med hänsyn till de särskilt på näringslivets område växlande konjunkturerna, är det tydligt att det till grund för skatteplikten liggande beloppet kan för en och samma skattdragande — vare sig enskild person eller bolag — förete högst betydande växlingar från det ena året till det andra.

Andemeningen med värnskattens påläggande är emellertid naturligtvis, att bördan av de en-gångs-utgifter för försvaret, vilka äro avsedda att med densamma täckas, skall med tillämpning av de för skattens utgående föreslagna reglerna så jämt som möjligt fördelas på den i ekonomiskt avseende mera kraftiga delen av nationen.

Med hänsyn till de förhållanden, om vilka vi nyss erinrat, är det emellertid tydligt, att detta ej kan ske, om ett enda år med alla därunder inträffade tillfälliga omständigheter skall bilda utgångspunkten för skattefördelningen. Ett sådant tillvägagående torde säkerligen redan i och för sig medföra å ena sidan en abnormt hög belastning av somliga skattskyldiga och å andra sidan en obefogad lättnad för en del andra.

Ännu större blir ojämnheten då ifrågavarande år i ekonomiskt avseende är av så exceptionell beskaffenhet, som enligt allt att döma förhållandet varit med år 1913. Särskilt inom vissa grenar av näringslivet har verksamheten under sagda år varit ovanligt högt uppdriven och lämnat osedvanligt höga vinster. Skall nu den högst betydliga värnskatten utmätas endast efter nämnda års resultat, kan det ej undgås, att en del företag komma att bli högst betydligt betungade i jämförelse med andra företag, för vilka 1913 ej varit i lika grad förmånligt som för de nyss nämnda, men som måhända i gengäld haft att under en längre följd av år inregistrera en betydligt jämnare och säkrare vinst än dessa. Utveckla sig därtill förhållandena så, att de företag, för vilka 1913 varit ovanligt vinstbringande, under de närmast stundande åren hava att arbeta under helt andra konjunkturer, under det att de övriga fortfarande gå jämnt och lugnt framåt, kommer givetvis den ojämna belastningen att göra sig än mera kännbart gällande. Tecken till att utvecklingen med avseende å vissa näringsgrenar skall gå i sådan riktning saknas ej.

Med anledning av vad sålunda framhållits hava vi kommit till den övertygelsen, att en vida jämnare och rättvisare fördelning av värnsskattebördan skulle vinnas, om den till grund för skatten liggande *inkomst*beräkningen hänförde sig till förhållandena under tre år, nämligen åren 1911—1913 i stället för enbart det sist nämnda.

Däremot finna vi ej någon särskild anledning, varför den till grund för skatten liggande *förmögenhets*beräkningen skulle hänföra sig

till något annat år än det sistförflutna, lika litet som vi finna något skäl att föreslå någon ändring i fråga om vem skall såsom skyldig att erlägga värnskatt anses. Härav följer ock, att, om skattskyldig endast under 1913 eller ock under 1912 och 1913, men ej under 1911 varit i åtnjutande av sådan inkomst, som enligt förslaget bestämmelser i övrigt skulle konstituerat förpliktelse att erlägga värnskatt, i förra fallet endast den under 1913 åtnjutna och i senare fallet medeltalet av den under 1912 och 1913 åtnjutna inkomsten ingår såsom faktor vid beräkningen av värnskattens belopp för den ifrågavarande skattskyldige.

De anmärkningar finansministern gjort mot tanken att lägga medeltalet av några års inkomst och förmögenhet till grund för taxeringen till värnskatten måste naturligtvis anses drabba även ett på sätt som ovan utvecklats modifierat förslag.

Först hänvisas till de betydliga praktiska svårigheterna, som skulle uppstå vid bestämmelsernas tillämpning. Att vissa svårigheter härvid komma att yppa sig, kan ej förnekas. Om deras omfattning och betydelse är det emellertid svårt att utan en ingående undersökning bilda sig en tillförlitlig uppfattning, helst ingen som helst utveckling av desamma förekommer i statsrådets yttrande. Vi känna oss dock ej övertygade om, att svårigheterna äro oövervinnliga, och med mindre detta är fallet, kunna de omöjligen, enligt vår tanke, få ställa sig hindrande i vägen för genomförandet av en så riktig grundtanke som den av oss här ovan utvecklade.

Det andra skälet, som av finansministern anföres, synes oss vara än mindre bärkraftigt. Statsrådet framhåller, att med tillämpning av det nu skildrade tillvägagångssättet taxeringen komme att bero av inkomst- och förmögenhetsställningen på en tidpunkt, som vore ännu mera avlägsen från tiden för skattens erläggande, än om man lade till grund endast 1913 års inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Anmärkningen har utan tvivel sin riktighet. Men dess innebörd synes vara av skäligen formell art. Vad realiteten beträffar, ligger väl huvudvikten för den skattebetalande därpå, att skattens belopp så nära som möjligt ansluter sig till hans *normala* inkomst- och förmögenhetsförhållanden, och ej därpå att detsamma grundar sig på ett inkomstbelopp, som visserligen med hänsyn till förvärvandet ligger i tiden närmare skattebetalningen, men med hänsyn till storleken skiljer sig från den eljest vanliga. Blir skattebeloppet på detta sätt lägre, är det ju tydligt, att den skattskyldige känner sig ganska tillfredsställd, och blir beloppet högre, torde det i alla händelser vara svårt att särskilt *vid ett tillfälle*

som det förevarande förneka det med rättvisan mera överensstämmande i förfarandet.

Med stöd av det sålunda anförda, hemställa vi alltså,

att riksdagen ville besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 85 med förslag till förordning om värnskatt, att till grund för taxeringen till värnskatt skall, där så ske kan, läggas medeltalet av 1911—1913 års inkomstförhållanden, och torde riksdagens särskilda utskott, till vars förberedande behandling denna motion torde remitteras, verkställa de härför nödiga ändringarna i förslaget till förordning om värnskatt.

Stockholm den 12 juni 1914.

E. Indebetou.

Harald Lemke.

Oscar N. Olsson.

O. H. Svensson.
